

ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΟΔΟΥ

I. ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

1. Τι είναι η Διαδρομή

Η πολιτιστική διαδρομή είναι ένα **επώνυμο τουριστικό προϊόν**, ένα προϊόν πολιτιστικού τουρισμού, το οποίο διαμορφώνεται με βάση ένα συγκεκριμένο συνεκτικό στοιχείο.

Ως εκ τούτου:

- Διαθέτει ένα κεντρικό θέμα /συνεκτικό στοιχείο.
- Καλύπτει μια προσδιορισμένη χωρικά περιοχή.
- Αποκτά «τουριστική ταυτότητα» με μια επωνυμία – Brand.

Στόχο έχει να αποτελέσει κινητήριο μοχλό για την ανάπτυξη ορισμένης περιοχής. Μια ανάπτυξη που θα είναι βιώσιμη και οικονομικά και κοινωνικά και περιβαλλοντικά.

Στόχοι μιας Διαδρομής είναι:

- Να προσελκύσει επισκέπτες στην συγκεκριμένη περιοχή.
- Να δημιουργήσει ευκαιρίες στις επιχειρήσεις και τους παραγωγούς προϊόντων και υπηρεσιών, που δραστηριοποιούνται στην συγκεκριμένη περιοχή, ώστε να αυξήσουν τα έσοδά τους.
- Να προσελκύσει νέες επενδύσεις.
- Να επιμηκύνει την τουριστική περίοδο.
- Ει δυνατόν να εξασφαλίσει πόρους για τη συντήρηση των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων.

Προϋποθέσεις για την επιτυχία μιας πολιτιστικής διαδρομής¹:

- i. Αξιοθέατα και συναφείς υποδομές: μνημεία, μουσεία, χώροι περιήγησης και υποδομές υποστήριξης αυτών²προσπελάσιμες και συντηρημένες, κ.λ.π.
- ii. Υποδομές σύνδεσης επί μέρους σημείων & περιήγησης: οδικό δίκτυο, μονοπάτια πεζοπορίας, ποδηλατόδρομοι, συγκοινωνίες, πεζόδρομοι, διαδρομές μέσα στους οικισμούς, προσπελάσιμες και συντηρημένες,

¹ Τα με α/α i & ii είναι στην ευθύνη των ΟΤΑ και της κεντρικής διοίκησης το α/α iii του ιδιωτικού τομέα

² Εκδοτήρια εισιτηρίων, τουαλέτες, καταστήματα μουσείων, wi-fi, χώροι στάθμευσης, σήμανση προσανατολισμού και ενημέρωσης, στέγαστρα, καθαριότητα χώρων κ.λ.π.

- iii. Επιχειρήσεις που προσφέρουν ποιοτικές υπηρεσίες, εμπλουτίζονται με καινοτόμες υπηρεσίες, και συμμετέχουν σε δίκτυο για την διαχείριση της διαδρομής.

Τα ανωτέρω προτείνονται από πολλούς μελετητές, που έχουν ασχοληθεί με τον ελληνικό τουρισμό³, έχουν συμπεριληφθεί στο νέο εγκεκριμένο κείμενο του ΣΕΣ/ΕΣΠΑ 2014-2020, καθώς και στην πρόταση του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα-Καινοτομία- ΕΠΑΝΕΚ, συμπεριλαμβάνονται δε στις προτεραιότητες του Υπ. Τουρισμού για την νέα περίοδο 2014-2020. Για παρόμοιες δράσεις έχει μάλιστα προσδιοριστεί η χρήση των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων, που προβλέπουν οι κανονισμοί για την νέα περίοδο⁴, κάτι που θα διευκολύνει την διοχέτευση πόρων από τα τομεακά ΕΠ και τα ΠΕΠ για την χρηματοδότησή τους.

Όμως, το εγχείρημα δημιουργίας διαδρομών, ως τουριστικών προϊόντων, στις περιφέρειες και στα αστικά κέντρα, όπως βέβαια και στα νησιά, παρουσιάζει κάποιες προκλήσεις που θα αναφερθούν στην συνέχεια.

³ Market Study Ελληνικού Τουρισμού 1999, PRC-MRB & THR 2007, McKinsey 2010, BCS 2013.

⁴ Ολοκληρωμένες Εδαφικές Επενδύσεις (ΟΧΕ/ ΙΤΙ), Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ/ CLLD).

2. Οι προκλήσεις του εγχειρήματος

Ο επιτυχής σχεδιασμός και στη συνέχεια η υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης δράσης πολιτιστικής διαδρομής προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή πολλών «παικτών» που θα συνεργαστούν, θα συμφωνήσουν και θα υιοθετήσουν το όλο εγχείρημα, αποκτώντας τρόπον τινά την «κυριότητα/ownership». Προϋποθέτει δηλαδή αποτελεσματικές **συνέργειες**.

Οι παίκτες αυτοί είναι πρώτιστα οι **τοπικοί παράγοντες** - αιρετοί των Ο.Τ.Α. κάθε βαθμίδας και οι **τοπικοί επιχειρηματίες** με τους τυχόν υπερτοπικούς συνεργάτες τους (λ.χ. Tour operators - TOs) και σε τελευταία ανάλυση η τοπική κοινωνία. Στη συνέχεια αρκετοί φορείς της κεντρικής διοίκησης, που έχουν ρόλο και αρμοδιότητα σε επιμέρους έργα, που θα προβλέπει ο σχεδιασμός της Διαδρομής: Υπ. Τουρισμού (Προδιαγραφές επιχειρήσεων, προβολή, ...), Πολιτισμού (αρχ. χώροι και μουσεία, προδιαγραφές προϊόντων ομοιωμάτων, ΤΑΠ, δικαιώματα φωτογράφισης, ...) , Υ.Π.Ε.Κ.Α. (προστατευόμενες περιοχές, δάση και μονοπάτια), Υποδομών και Μεταφορών (μεγάλοι οδικοί άξονες, λιμάνια, αεροδρόμια) κ.λ.π., αλλά και φορείς, όπως το ΞΕΕ, ο ΣΕΤΕ, ΜΚΟ με πανελλήνια δραστηριότητα κ.λ.π.

Ο συντονισμός όλων αυτών των φορέων για έργα σχετικά μικρού προϋπολογισμού (θα πρέπει να επιδιωχθεί τα έργα να μην περιλαμβάνουν φαραωνικές κατασκευές που θα αλλοιώσουν το βιώσιμο χαρακτήρα του εγχειρήματος) δεν είναι αυτονόητος, σε μια κοινωνία, μάλιστα, που δεν διακρίνεται για την ευκολία συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών ομάδων.

Για τούτο, ως λύση προτείνεται η παρουσίαση επεξεργασμένων προτάσεων στις τοπικές κοινωνίες, που θα πρέπει να τις επεξεργαστούν, να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους και να τις υιοθετήσουν, προκειμένου ο κάθε φορέας - Περιφέρεια, ΟΤΑ, φορείς επιχειρήσεων, μεμονωμένες επιχειρήσεις, ΜΚΟ - να αναλάβουν τις δράσεις που θα προβλέπονται.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ικανοποιητική λειτουργία και συντήρηση της Διαδρομής, ως θεματικού τουριστικού προϊόντος, απαιτείται η εξ αρχής επιλογή και εγκατάσταση αποτελεσματικού **Φορέα Διαχείρισης**.

Η λογική των Διαδρομών είναι ότι: μέσω της οργάνωσης ενός θεματικού «προορισμού» προσελκύουμε επισκέπτες, «ανοίγουμε» δηλαδή τους χώρους με οργανωμένο τρόπο στον Τουρισμό, που είναι ο κύριος τομέας, όσον αφορά στην αναγνώριση των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών πόρων, τη διάδοση της αξίας τους και την εξασφάλιση, όχι μόνο εσόδων για την προστασία και επιβίωσή τους στο μέλλον, αλλά και σημαντικών εσόδων στην τοπική οικονομία. Όμως, στο πλαίσιο της Διαδρομής, συνδέουμε άρρηκτα τον Τουρισμό με την τοπική παραγωγή

αγαθών και υπηρεσιών: με τον πρωτογενή τομέα-τοπικά προϊόντα, τη μεταποίηση, τις τουριστικές επιχειρήσεις, τη ντόπια πολιτιστική παραγωγή.

Είναι φανερό, ότι διαδρομές μπορεί και πρέπει να σχεδιάζονται με βάση **τους περιορισμούς, που επιβάλλει η προστασία των πόρων, και με την επιστημονική σοβαρότητα**, που απαιτεί αφενός η φύση τους και αφετέρου η δυναμική τους τουριστική πελατεία.

3. Συγκρότηση μιας πρώτης Έκθεσης για μια πολιτιστική διαδρομή

Στη συνέχεια των ανωτέρω, συνάγουμε ότι θα πρέπει να υπάρξει μια ολιγομελής Ομάδα Σχεδιασμού για τη σύνταξη της πρώτης έκθεσης για τη Διαδρομή που θα έχει ως επίκεντρό της τους αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται κατά μήκος της Ολυμπίας Οδού. Η Ομάδα αυτή θα καταγράψει τα διάφορα αξιοθέατα, που θα περιληφθούν στη Διαδρομή (αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία όλων των εποχών, μνημεία της φύσης, ιστορικά γεγονότα, κ.λ.π. ανάλογα με το συνεκτικό θέμα, που θα επιλεγεί), καθώς και θέματα προϊοντικής/ επαγγελματικής φύσης, ώστε να καταστεί δυνατή η σύνδεση της Διαδρομής με την τοπική επιχειρηματικότητα και παραγωγή του πρωτογενούς τομέα, της μεταποίησης, των μμε κ.λ.π. Επίσης, θα καταγράψει αδρομερώς τις διάφορες δράσεις/έργα που θα πρέπει να περιληφθούν στο Πρόγραμμα της Διαδρομής.

Εδώ προτείνεται μια Πολιτιστική Διαδρομή, η οποία θα έχει ως επίκεντρό της τους αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται κατά μήκος της Ολυμπίας Οδού και πιο συγκεκριμένα: τα Ίσθμια, την αρχαία Κόρινθο, τη Σικυώνα, την Αιγείρα, την Κερύνεια, την Κλειτορία, το Λεόντιο, την Ήλιδα και την Πλατιάνα, καθώς και τρία αρχαιολογικά πάρκα: της Ελευσίνας, της Πάτρας και της Ολυμπίας.

Παράλληλα, θα περιλαμβάνει και τα αρχαία θεατρικά οικοδομήματα που βρίσκονται στους παραπάνω χώρους: **Τελεστήριο Ελευσίνας, αρχαίο θέατρο Ισθμίας, θέατρο αρχαίας Κορίνθου, αμφιθέατρο αρχαίας Κορίνθου, ωδείο αρχαίας Κορίνθου, θέατρο Σικυώνας, θέατρο Αιγείρας, θέατρο αρχαίας Κερύνειας, θέατρο αρχαίου Κλείτορα, θέατρο Λεοντίου, ωδείο Πάτρας, αμφιθέατρο – στάδιο Πάτρας, θέατρο Ήλιδας και θέατρο Πλατιάνας.**

Είναι προφανές, ότι στο υλικό Επικοινωνίας της Διαδρομής (βλ. κατωτέρω) θα ενταχθούν και όλα τα άλλα αξιοθέατα της ευρύτερης περιοχής, φυσικά και πολιτιστικά.

Η διαδρομή θα αποτελεί, δηλαδή, μια περιήγηση στις ομορφιές των μνημείων και της φύσης, η οποία, εάν συνδυαστεί με τις παραγωγικές δυνάμεις (αγρότες, ξενοδόχοι, διατροφή, λαϊκός πολιτισμός κ.λ.π.) θα αναβαθμίσει ποιοτικά την τουριστική οικονομία της περιοχής της Β. – Δ. Πελοποννήσου.

II. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ - ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ

1. Περιεχόμενο του Προγράμματος της Διαδρομής

Η διαδρομή, όπως περιγράφεται στο παρόν, είναι **ένα πλήρες και επώνυμο τουριστικό προϊόν**, που αποτελείται από επισκέψεις σε πολιτιστικά αξιοθέατα και από μια σειρά τουριστικών και συμπληρωματικών υπηρεσιών. Οι επισκέψεις θα πρέπει προβλέπουν ξενάγηση (δια ζώσης ή ηλεκτρονική) σε όλα τα πολιτιστικά αξιοθέατα- στάσεις της Διαδρομής. Θα πρέπει να εξασφαλίζεται σχετική εξειδικευμένη και εξαντλητική ερμηνεία/πληροφόρηση (έντυπη και ηλεκτρονική), που θα μπορεί να λάβει ο δυνητικός τουρίστας **πριν, κατά και μετά** την επίσκεψη,

2. Μελέτες και έργα

Οι τεχνικές μελέτες και τα έργα που απαιτούνται:

- α) για την αποκατάσταση και ανάδειξη των μνημείων και βελτίωση των επισκέψεων στους αρχαιολογικούς χώρους και
- β) για τη δημιουργία ή βελτίωση των υποδομών.

Εκτός, από τα αμιγώς αρχαιολογικού χαρακτήρα έργα, θα πρέπει να προβλεφθούν και έργα υποδομών στους αρχαιολογικούς χώρους, όπου τέτοια έργα απαιτούνται (π.χ. πυροπροστασία, αντικεραυνική προστασία, αποχέτευση ομβρίων, κ.λ.π.), καθώς και βελτιώσεις της προσπέλασης και της στάθμευσης στους χώρους.

3. Οργανωτικές (soft) δράσεις

Εκτός από τις υποδομές αρχαιολογικού ενδιαφέροντος και τα έργα γενικής υποδομής, που θα απαιτήσει η Διαδρομή θα πρέπει να προβλεφθούν και τα ακόλουθα (όχι αναγκαστικά κατά χρονική σειρά):

1. **Κατάρτιση αρχικού marketing plan με πρόταση για branding, σχεδιασμός λογότυπου και δημιουργικού της Διαδρομής.** Το marketing plan θα πρέπει να υλοποιηθεί και να τηρηθεί **απαρέγκλιτα ο λογότυπος, ενώ και το δημιουργικό της διαδρομής θα πρέπει να τηρηθεί για περίοδο τουλάχιστον 3-5 ετών**, οπότε και θα πρέπει να αξιολογηθούν τα αποτελέσματά τους και η ανάγκη τροποποίησης-ανανέωσής τους. Το marketing plan θα υποδείξει αγορές, τμήματα αγορών (segments) και

τρόπους προσέγγισης-προσέλκυσης ζήτησης ειδικών ενδιαφερόντων. Δια του branding θα επιδιωχθεί η καθιέρωση της «ταυτότητας» της Διαδρομής.

2. **Σχεδιασμός των μέσων (media plan)** για διαφήμιση και δημόσιες σχέσεις, στη βάση των υποδείξεων του marketing plan
3. **Σχεδιασμός και υλοποίηση ενός «γεγονότος»** για την έναρξη της Διαδρομής (launching event) που θα τύχει ευρείας δημοσιότητας
4. **Αναθεώρηση-επικαιροποίηση του marketing plan** περί τα μέσα της προγραμματικής περιόδου (περί το 2017-2018) και συσχετισμός με τον επικοινωνιακό σχεδιασμό της Περιφέρειας (χωρίς να αποτελεί τμήμα αυτής).
5. **Δράσεις προβολής** (διαφημιστικές ενέργειες και ενέργειες δημοσίων σχέσεων) καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου, σύμφωνα με το marketing plan. Στις ενέργειες δημοσίων σχέσεων περιλαμβάνεται και η παραγωγή ή αγορά συλλεκτικών δώρων, σχετικών με τη Διαδρομή, που θα προορίζονται για δημοσιογράφους και γενικά για πρόσωπα που επηρεάζουν την κοινή γνώμη. Επίσης περιλαμβάνονται η εκτύπωση του έντυπου και η δημιουργία του ηλεκτρονικού υλικού της Διαδρομής. Θα πρέπει να προβλέπεται επανεκτύπωση των εντύπων της διαδρομής περί τα μέσα της προγραμματικής περιόδου, μετά από τυχόν ενημέρωσή τους, αλλά και έκδοσή τους σε πρόσθετες ξένες γλώσσες (όχι μόνο ελληνικά και αγγλικά, αλλά και γαλλικά, ιταλικά, γερμανικά, ρωσικά)
6. **Μελέτη για την οργάνωση της συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας στα οφέλη** από τη Διαδρομή: μέσω της μελέτης αυτής: θα εκπονηθούν οι προδιαγραφές ανά κλάδο καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος (ταβέρνες, καφενεία κ.λ.π.), καταστημάτων λιανικής πώλησης ενθυμίων κ.λ.π. ειδών, που ενδιαφέρουν τους τουρίστες, αλλά και ανά παραγόμενο τοπικό προϊόν/παραγωγό κ.λ.π., που θα συνδεθούν με τη Διαδρομή, θα καταρτιστεί **τυπική σύμβαση** (υπόδειγμα) και καταστατικό του Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας, θα εντοπιστούν και καταγραφούν τα καταστήματα αυτά και οι παραγωγοί τοπικών προϊόντων, και θα καταγραφούν όλες οι αναγκαίες για τη **σύνδεση της Διαδρομής** με τα εν λόγω καταστήματα και παραγωγούς ενέργειες, συμπεριλαμβανομένων των τυχόν εν ισχύ κινήτρων για τη βελτίωση των χώρων, τυχόν πιστοποίηση, όπου αυτό είναι δυνατό κ.λ.π.
7. **Εφαρμογή της μελέτης της προηγούμενης παραγράφου.** Ας σημειωθεί ότι το κόστος που θα υπάρξει για την προβολή των εν λόγω επιχειρήσεων, ως τμήματος της Διαδρομής θα περιληφθεί στα ανωτέρω υπό στοιχ. 4 και 5.

8. **Συντήρηση και διαρκής ενημέρωση του κόμβου της Διαδρομής** και ενδεχόμενη αναθεώρησή του στα μέσα της προγραμματικής περιόδου (προσθήκη γλωσσών, νέο περιεχόμενο κ.λ.π.)
9. **Ανάπτυξη ψηφιακής στρατηγικής επικοινωνίας** (μέσω ειδικής μελέτης). Παρακάτω αναλύεται χωριστά το περιεχόμενο και τα έργα που θα απαιτηθούν για τη ψηφιακή στήριξη και ολοκλήρωση της Διαδρομής
10. **Συγκοινωνιακή προσέγγιση της σήμανσης και των μικρών βελτιώσεων** στην πρόσβαση στους χώρους της Διαδρομής (συνοπτική μελέτη ειδικότητας συγκοινωνιολόγου)
11. **Κατάρτιση προδιαγραφών** για την επιλογή τουριστικού γραφείου ή γραφείων, που θα εκτελεί τη Διαδρομή (και θα διαθέτει το έντυπο υλικό της, ενώ θα προβάλλεται και στον κόμβο της Διαδρομής) και κατάρτιση Πρόσκλησης Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για Τουριστικά Γραφεία.
12. Τέλος, θα πρέπει να προβλεφθεί **σύστημα διαχείρισης επισκεπτών** στους πιο πολυσύχναστους χώρους και μουσεία και δυνητικά σε όλους τους χώρους της Διαδρομής, όπου δεν υφίσταται
13. **Ψηφιακά όπλα της Διαδρομής- Ψηφιακές δράσεις**
 - **Ψηφιοποίηση** (σύμφωνα με τις Καλές Πρακτικές βλ. και <http://digitazation.hpvlab.ceid.upatras.gr>) και καταχώρηση φωτογραφιών, βίντεο και κειμένων τεκμηρίωσης σχετικά με τα σημεία ενδιαφέροντος της Διαδρομής και τα αξιοθέατα της ευρύτερης περιοχής (**Ψηφιοποίηση - Τεκμηρίωση**).
 - **Δημιουργία ειδικού site πολιτιστικού – τουριστικού περιεχομένου** με responsive design και για έξυπνες φορητές συσκευές. Για παράδειγμα: ψηφιακοί χάρτες θα παρουσιάζουν την Διαδρομή και τα άλλα πολυθεματικά αξιοθέατα στο πλαίσιο της ευρύτερης περιοχής, στην οποία ανήκουν. Με ειδικές διαδικτυακές εφαρμογές θα δίνεται η δυνατότητα προετοιμασίας της επίσκεψης (καταλύματα, εστίαση, περίπατοι, άλλα αξιοθέατα, νοητικός προσανατολισμός, προτάσεις για πλήρη αξιοποίηση της επίσκεψης). Παράλληλα η **εισαγωγή της Διαδρομής, ως προορισμού**, σε ευρέως διαδεδομένες ταξιδιωτικές πλατφόρμες π.χ. tripadvisor, lonely planet, θα αυξήσει σημαντικά τη διαδικτυακή προβολή τους. (**Ενημέρωση**)
 - **Ένταξη της Διαδρομής σε κοινωνικά δίκτυα** (facebook, pinterest, twitter) ώστε να δημιουργηθεί μια ψηφιακή κοινότητα με μεγάλες δυνατότητες διεύρυνσης. Η θεμελίωση σχέσεων επικοινωνίας μέσω των δικτύων αυτών θα ενισχύσει την παρουσία των χώρων της Διαδρομής στο διαδικτυακό «γίγνεσθαι» και θα προσδώσει ιδιαίτερη δυναμική στη συνεχή διεύρυνση

του κοινού τους. Η ανάπτυξη στρατηγικών επικοινωνίας θα προδιαγράψει τις ειδικές δράσεις που θα υλοποιηθούν με στόχο τη βελτιστοποίηση των αποτελεσμάτων **(Δικτύωση - διεύρυνση κοινών)**.

- **Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών και δημιουργία εγκαταστάσεων και εκθεμάτων.** Αυτά θα λειτουργούν ως ερμηνευτικά μέσα για την αποκωδικοποίηση της πληροφορίας, που παρέχεται στους επισκέπτες, στο διαδίκτυο και στο φυσικό χώρο (επιλεγμένα σημεία της Διαδρομής). Η δημιουργία ακουστικών ξεναγήσεων, σύνθετων αφηγηματικών εφαρμογών, εφαρμογών κινητών τηλεφώνων και διαδραστικών εγκαταστάσεων - εκθεμάτων αναδεικνύει τις «ιστορίες» που συνδέονται με τους χώρους της Διαδρομής με διάφορους τρόπους (ήχος, εικόνα, βίντεο) και από διάφορες οπτικές (επιστήμονες, τοπική κοινωνία, επισκέπτες).

Μόνο αν η πολιτιστική Διαδρομή αντιμετωπιστεί με τη συγκεκριμένη αντίληψη, ως ένα δηλαδή πλήρες και επώνυμο τουριστικό προϊόν, μπορεί να επιτύχει να προσελκύσει τουριστική πελατεία πολιτιστικού τουρισμού στην πράξη και να μεγιστοποιήσει τα οφέλη για την τοπική οικονομία και κοινωνία.

4. Η Συμβολή του «ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ» και της «Ολυμπίας Οδού Α.Ε.» στο όλο εγχείρημα:

Το «ΔΙΑΖΩΜΑ» και η «Ολυμπία Οδός Α.Ε.» θα έχουν στο όλο εγχείρημα συνεχή επαφή με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, με στόχο την επίτευξη των απαιτούμενων συνεργειών για τον καλύτερο δυνατό σχεδιασμό και την υλοποίηση του προγράμματος.

Το «ΔΙΑΖΩΜΑ» από την πλευρά του θα συμβάλλει στην επίλυση τυχόν προβλημάτων, τα οποία θα προκύπτουν κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού και της εφαρμογής του προγράμματος. Παράλληλα θα επεμβαίνει – όταν χρειάζεται και σε όποια στιγμή του έργου κρίνεται αναγκαίο – και θα είναι συνεχώς παρόν σε όποιον ρόλο θα του αναθέτουν οι επίσημοι κρατικοί και αυτοδιοικητικοί φορείς.

Επίσης, το «ΔΙΑΖΩΜΑ» θα επεμβαίνει όταν είναι ώριμες οι συνθήκες, για να αναθέσει τις μελέτες αποκατάστασης που απαιτούνται στα αρχαία θεατρικά οικοδομήματα (βλ. πίνακα που ακολουθεί).

Η Ολυμπία Οδός Α.Ε. ως μέλος του σωματείου «ΔΙΑΖΩΜΑ» θα συμμετάσχει στην επίτευξη του εγχειρήματος για τη δημιουργία μιας δυναμικής συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων φορέων, υποστηρίζοντας τις ενέργειες του σωματείου στην κατεύθυνση της επίτευξης συνεργειών.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι πραγματοποιούνται συνεχείς διαβουλεύσεις μεταξύ των αρμόδιων φορέων, με στόχο την επίτευξη της απόλυτης συνέργειας μεταξύ: τριών Υπουργείων – 1. Πολιτισμού και Αθλητισμού, 2. Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και 3. Τουρισμού - της Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, των αρμόδιων Εφορειών Αρχαιοτήτων, των μεγάλων επιχειρήσεων, των ερευνητικών κέντρων, των επαγγελματιών στον τουρισμό, των τοπικών παραγωγών, καθώς και των πολιτών για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των δύο εκ των τριών αρχαιολογικών πάρκων που θα περιλαμβάνονται στη διαδρομή, δηλαδή της Ελευσίνας και της Πάτρας.

Έχει ήδη εκδοθεί η απόφαση για τον ορισμό και τη σύγκληση των ειδικών διυπουργικών επιτροπών για τα αρχαιολογικά πάρκα της Ελευσίνας και της Πάτρας, τα μέλη των οποίων θα προέρχονται από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, καθώς και από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	
Τελεστήριο Ελευσίνας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι εργασίες (ανασκαφικές, αποκατάστασης και συντήρησης) στο μνημείο είναι σε εξέλιξη. 2. Οι μελέτες θα ανατεθούν μέσω της Προγραμματικής Συμβ.
Αρχαίο θέατρο Ισθμίας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η ανασκαφή του δεν έχει ολοκληρωθεί. 2. Δεν είναι ώριμη η ανάθεση μελέτης αποκατάστασης.
Θέατρο αρχαίας Κορίνθου	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η ανασκαφή του δεν έχει ολοκληρωθεί. 2. Δεν είναι ώριμη η ανάθεση μελέτης αποκατάστασης.
Αμφιθέατρο αρχαίας Κορίνθου	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η ανασκαφή του δεν έχει ολοκληρωθεί. 2. Δεν είναι ώριμη η ανάθεση μελέτης αποκατάστασης.
Ωδείο αρχαίας Κορίνθου	<ol style="list-style-type: none"> 1. Απαιτείται η ανάθεση μελέτης αποκατάστασης.
Θέατρο Σικυώνας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι εργασίες (ανασκαφικές, αποκατάστασης και συντήρησης) στο μνημείο είναι σε εξέλιξη. 2. Δεν απαιτείται προς το παρόν η ανάθεση κάποιας μελέτης.
Θέατρο Αιγείρας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η αποκατάσταση του μνημείου είναι σε εξέλιξη με χρηματοδότηση από Ε.Σ.Π.Α. 2. Δεν απαιτείται προς το παρόν η ανάθεση κάποιας μελέτης.
Θέατρο αρχαίας Κεράνειας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η ανασκαφή του δεν έχει ολοκληρωθεί. 2. Δεν είναι ώριμη η ανάθεση μελέτης αποκατάστασης.
Θέατρο αρχαίου Κλείτορα	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η ανασκαφή του δεν έχει ολοκληρωθεί. 2. Δεν είναι ώριμη η ανάθεση μελέτης αποκατάστασης.
Θέατρο Λεοντίου	<ol style="list-style-type: none"> 1. Απαιτείται η ανάθεση μελέτης αποκατάστασης.
Ωδείο Πάτρας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Έχει ολοκληρωθεί η αναστήλωσή του. 2. Απαιτείται η ανάθεση μελέτης για την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων της Πάτρας.
Αμφιθέατρο – Στάδιο Πάτρας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η ανασκαφή του δεν έχει ολοκληρωθεί. 2. Δεν είναι ακόμη ώριμη η ανάθεση μελέτης

	<p>αποκατάστασης.</p> <p>3. Απαιτείται και η ανάθεση μελέτης για την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων της Πάτρας.</p>
Θέατρο Ήλιδας	<p>1. Έχει ολοκληρωθεί η αναστήλωσή του.</p> <p>2. Δεν απαιτείται η ανάθεση μελέτης.</p>
Θέατρο Πλατιάνας	<p>1. Οι εργασίες (ανασκαφικές, αποκατάστασης και συντήρησης) στο μνημείο είναι σε εξέλιξη.</p> <p>2. Δεν απαιτείται προς το παρόν η ανάθεση κάποιας μελέτης.</p>

Στοιχεία για αρχαίους χώρους θέασης και ακρόασης και αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται κατά μήκος της Ολυμπίας Οδού.

1. Τελεστήριο Ελευσίνας:

- Έχει υπογραφεί προγραμματική σύμβαση πολιτισμικής ανάπτυξης, ύψους 100.000 ευρώ, μεταξύ του τότε Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων, Πολιτισμού & Αθλητισμού (Γενική Γραμματεία Πολιτισμού) και της Περιφέρειας Αττικής (Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής) για το έργο: **«Προκαταρτικές εργασίες, τεκμηρίωση και ανάδειξη του Τελεστηρίου στον αρχαιολογικό χώρο της Ελευσίνας».**
- Στόχος του Προγράμματος είναι η εκτέλεση προκαταρτικών εργασιών, η τοπογραφική – αρχιτεκτονική αποτύπωση, η πλήρης τεκμηρίωση της υφιστάμενης κατάστασης του μνημείου, η αρχαιολογική – αρχιτεκτονική τεκμηρίωση και η διατύπωση προτάσεων για την προστασία και ανάδειξη της περιοχής του Τελεστηρίου, που βρίσκεται στον αρχαιολογικό χώρο της Ελευσίνας.

2. Αρχαιολογικό πάρκο Ελευσίνας:

- Για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του αρχαιολογικού πάρκου της Ελευσίνας έχει ήδη εκδοθεί η απόφαση για τον ορισμό και τη σύγκληση της ειδικής διυπουργικής επιτροπής, τα μέλη της οποίας θα προέρχονται από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, καθώς και από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

3. Αρχαίο Θέατρο Ισθμίας:

- Το μνημείο ανασκάφηκε μεταξύ των ετών 1952-1967,
- Το θέατρο διατηρείται σε κακή κατάσταση. Δε σώζονται τα εδώλια του, ενώ τμηματικά σώζεται η σκηνή. Επίσης σε τμήμα της σκηνής δεν έχει ολοκληρωθεί η ανασκαφή.

4. Θέατρο αρχαίας Κορίνθου:

- Το θέατρο αποκαλύφθηκε με τις ανασκαφές της Αμερικάνικης Σχολής Κλασικών Σπουδών, το έτος 1896, ενώ συστηματική ανασκαφή διεξήχθη από τον T. Leslie Shear τα έτη 1925, 1926, 1928 και 1929.
- Το Θέατρο διατηρείται σε μέτρια έως κακή κατάσταση. Ορισμένες περιοχές του δεν έχουν ακόμη ανασκαφεί.

5. Αμφιθέατρο αρχαίας Κορίνθου:

- Το μνημείο δεν έχει ανασκαφεί πλήρως.

6. Ωδείο αρχαίας Κορίνθου:

- Το μνημείο είναι ανασκαμμένο, δεν έχει αναστηλωθεί, είναι επισκέψιμο.

7. Θέατρο Σικυώνας:

- Το μνημείο έχει αποκαλυφθεί.
- Έχουν πραγματοποιηθεί εργασίες αποκατάστασης της ανατολικής θολωτής διόδου του αρχαίου θεάτρου, ενώ υποστυλώθηκε προσωρινά η δυτική θολωτή διάδος.
- Η κατάσταση διατήρησης των ανασκαμμένων τμημάτων του αρχαίου θεάτρου είναι μέτρια.
- Το μνημείο είχε χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν, προ του 2000 για θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, ωστόσο απαγορεύθηκε η παραχώρηση χρήσης του.
- Έχει υπογραφεί νέα Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Π.Ε. Κορινθίας), του Δήμου Σικυωνίων και του Υπουργείου Πολιτισμού, ύψους 200.000 ευρώ.
- Στόχος του παραπάνω προγράμματος είναι:
 - η συνολική προστασία του αρχαίου θεάτρου,
 - η διάσωσή του ως αρχαιολογικό τεκμήριο και ιστορική μαρτυρία,
 - η αναχαίτιση περαιτέρω απώλειας του αυθεντικού υλικού,
 - η συντήρηση, αποκατάσταση και ανάδειξη της αρχικής ταυτότητας του μνημείου ως έργου αρχιτεκτονικής,
 - η διαμόρφωση μιας πιστής, αναγνώσιμης εικόνας του,
 - η αποκατάσταση της λειτουργικότητάς του και
 - η προετοιμασία του για την ασφαλή υποδοχή επισκεπτών και η απόδοσή του στην τοπική κοινωνία.
- Οι εργασίες στο μνημείο είναι σε εξέλιξη και πάλι.

8. Θέατρο Αιγείρας:

- Η αποκατάσταση του αρχαίου θεάτρου της Αιγείρας ως υποέργο του ευρύτερου έργου «Ανάπλαση και ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου Παλαιοκάστρου Αιγών (Αρχαία Αιγείρα)» έχει ενταχθεί στο Ε.Σ.Π.Α., με χρηματοδότηση ύψους 450.000,00 €.
- Οι εργασίες στο μνημείο είναι σε εξέλιξη.

9. Θέατρο αρχαίας Κερύνειας:

- Το θέατρο της Κερύνειας εντοπίστηκε από τον Meyer το 1939. Οι εκτεταμένοι καθαρισμοί από την επιφανειακή βλάστηση και μία τομή που διανοίχθηκε το 2001, έχουν δώσει στοιχεία για το μέγεθος και την κατάσταση διατήρησής του.
- Έχει γίνει φωτογράφιση του θεάτρου μετά τον καθαρισμό του από τη βλάστηση το 2001 και η αεροφωτογράφησή του στο πλαίσιο του έργου «Ανάπλαση - ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου της αρχαίας Κερύνειας (Μαμουσιά) Ν.Αχαΐας» (Γ' Κ.Π.Σ.).
- Επίσης, έχει πραγματοποιηθεί η φωτογράφιση και η σχεδιαστική αποτύπωση της ανασκαφικής τομής στο κοίλο.
- Το μνημείο είναι επισκέψιμο, αλλά δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την πραγματοποίηση παραστάσεων ή άλλων εκδηλώσεων, καθώς δεν έχει πραγματοποιηθεί η ανασκαφή του, αλλά και λόγω της κακής κατάστασης διατήρησής του.

10. Θέατρο αρχαίου Κλείτορα:

- Η ανασκαφή του μνημείου δεν έχει μέχρι στιγμής ολοκληρωθεί.
- Το θέατρο ανήκει στην κατηγορία των μνημείων που δεν χρησιμοποιούνται.
- Μπροστά από το θέατρο, σε κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο, δίνονται κάθε καλοκαίρι σημαντικές θεατρικές παραστάσεις.

11. Θέατρο αρχαίου Λεοντίου (σημ. Κάτω Βλασίας):

- Από το θέατρο είναι ορατά σήμερα το κοίλο, οι δύο πάροδοι, η ορχήστρα και το ορθογώνιο κτήριο έναντι της, που πιθανόν αποτελεί τη σκηνή.
- Το 2002 η ΣΤ' Ε.Π.Κ.Α. ενέταξε τον αρχαιολογικό χώρο της Κάτω Βλασίας Καλαβρύτων στο Γ' Κ.Π.Σ., με σκοπό την ανάπλαση και ανάδειξή του (Έργο «Ανάπλαση - ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου Κάτω Βλασίας Καλαβρύτων»).
- Στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου αυτού αποψιλώθηκε και καθαρίστηκε και το θέατρο.

12. Αρχαιολογικό πάρκο Πάτρας:

- Για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του αρχαιολογικού πάρκου της Πάτρας έχει ήδη εκδοθεί η απόφαση για τον ορισμό και τη σύγκληση της ειδικής διυπουργικής επιτροπής, τα μέλη της οποίας θα προέρχονται από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, καθώς και από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

13. Ωδείο Πάτρας:

- Έχει πλήρως αναστηλωθεί.
- Είναι επισκέψιμο μνημείο, πραγματοποιούνται εκδηλώσεις τους θερινούς μήνες.

14. Αμφιθέατρο – Στάδιο Πάτρας:

- Το μνημείο δεν έχει αποκαλυφθεί πλήρως και αναμένεται η σταδιακή απαλλοτρίωση του χώρου για να ολοκληρωθεί η συστηματική ανασκαφική έρευνα.

15. Θέατρο Ήλιδας:

- Το θέατρο ανακαλύφθηκε ήδη κατά τις πρώτες έρευνες που διεξήγαγε στην Ήλιδα την περίοδο 1910 – 1914 το Αυστριακό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο, με επικεφαλής τον αρχαιολόγο Otto Walter. Τότε αποκαλύφθηκε η σκηνή του θεάτρου στο σύνολό της.
- Το μνημείο είναι πλήρως αναστηλωμένο.
- Σήμερα αποτελεί επισκέψιμο μνημείο του αρχαιολογικού χώρου της Ήλιδας.

16. Αρχαιολογικός χώρος Ολυμπίας:

- Ο αρχαιολογικός χώρος της Ολυμπίας είναι επισκέψιμος, αποτελεί ήδη ένα πολύ ώριμο και ελκυστικό αρχαιολογικό πάρκο. Η αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων θα υποδείξει όποιες βελτιώσεις απαιτηθούν για τον αρχαιολογικό χώρο της Ολυμπίας.

17. Θέατρο Πλατιάνας:

- Υπεγράφη στις 13 Δεκεμβρίου 2013 η προγραμματική σύμβαση πολιτισμικής ανάπτυξης, ύψους 100.000 ευρώ, μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας – Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας για το έργο «Ανασκαφική έρευνα, τοπογραφική και αρχιτεκτονική αποτύπωση του αρχαίου θεάτρου της Πλατιάνας».
- Στόχος του προγράμματος είναι η πληρέστερη αρχαιολογική τεκμηρίωση του μνημείου, μέσω της συμπληρωματικής ανασκαφικής διερεύνησης επιλεγμένων σημείων του θεάτρου. Των εργασιών αυτών θα προηγηθεί η αποψίλωση και ο ανασκαφικός καθαρισμός του αρχαίου θεάτρου. Όταν ολοκληρωθεί η ανασκαφική έρευνα του μνημείου απαιτούνται, επίσης, η τοπογραφική αποτύπωση του μνημείου, νέα αρχιτεκτονική αποτύπωσή του, καταγραφή και τακτοποίηση του κατακείμενου οικοδομικού υλικού του και τέλος η εκπόνηση στατικών μελετών στερέωσης και γεωλογικής μελέτης. Όλα τα παραπάνω αποτελούν τις πρόδρομες εργασίες που απαιτούνται, προκειμένου να ακολουθήσει η εκπόνηση της μελέτης αναστήλωσης του αρχαίου θεάτρου.
- Πραγματοποιήθηκε ήδη η αποτύπωση του μνημείου και είναι σε εξέλιξη η εκπόνηση της μελέτης αποκατάστασής του.
- Το «ΔΙΑΖΩΜΑ» έχει ανοίξει «κουμπάρά» - ηλεκτρονικό τραπεζικό λογαριασμό - για το αρχαίο θέατρο της Πλατιάνας, στον οποίο συμβάλλει ενεργά η τοπική κοινότητα.

Εικ. 1: Χάρτης των αρχαίων θεάτρων και αρχαιολογικών χώρων που θα περιλαμβάνονται στη διαδρομή.